

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Slohové postupy - opakování
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_01_13
Pořadí DUMu v sadě	13
Vedoucí skupiny/sady	PhDr. Zdena Valčíková
Datum vytvoření	7.4. 2013
Jméno autora	Mgr. Jana Sedláčková
e-mailový kontakt na autora	sedlackova@gymjev.cz
Ročník studia	Čtvrtý ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Pracovní list, který využívá opakování z oblasti stylistiky, především všech slohových postupů. Inovace – mezipředmětové vztahy – ZSV, dějepis.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co víme o slohu? - opakování

- Čím se zabývá stylistika?
  - dorozumívacím procesem
  - výstavbou textů v různých komunikačních situacích
  - využívání mateřského jazyka v psaných projevech
  - dodržování jazykových norem v psaných i mluvených projevech
- Co rozumíme termínem *komunikát*?
  - jakýkoli psaný text
  - sdělení, které slouží k dosažení nějakého záměru v komunikační oblasti
  - mluvený projev produktora
  - slohový útvar
- Kdo jsou slohotvorní činitelé?
  - subjektivní a objektivní okolnosti při vzniku textu
  - prostředky, jimiž tvoříme text
  - mimika autora textu
  - tematické zaměření textu
- Vyber správnou odpověď na pojem *slohový postup*?
  - způsob vyjadřování
  - princip výstavby sdělení
  - styl autora
  - obsah i forma sdělení
- Co je základem informačního postupu?
  - vysvětlit získané informace
  - konstatovat fakta
  - heslovitě vysvětlit text
  - přesvědčit adresáta o nových informacích
- Co znamená ve vyprávění *retrospektivní kompozice*?
  - vyprávíme o minulosti
  - řadíme události tak, jak se udály
  - sledujeme více dějových linií
  - vyprávíme od konce
- Co je nezbytné v popisném postupu?
  - doplnit text vždy obrázky nebo schémata
  - logické řazení informací
  - konkrétní podstatná jména a slovesa
  - vysvětlovat příčiny a souvislosti popisovaného předmětu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

8. Co není důležité ve výkladu?

- a) objektivnost
- b) vtipnost
- c) použití fakt
- d) věcná správnost

9. Určete, o jaký slohový postup jde: *Dne 12. 4. 2013 od 12,00 hod. v ulicích Palackého a Merhautova nepůjde elektrický proud.*

- a) vyprávěcí
- b) informační
- c) popisný
- d) výkladový

Text č. 1: *„Stačilo by vyplnit takový malý formulář a potvrdit, že jsem na pokraji nervového zhroucení a poslat ho na velitelství skupiny. Doktor Stubbs přece chlapcům ze své perutě potvrzuje v jednom kuse, že nemají létat, tak proč byste to jednou nemohl udělat vy?“* „A co se s těmi lidmi stane, když doktor Stubbs doporučí, aby už nelítali?“ opáčil doktor Daneeka s úsměškem. „Ani se nenadějí a letí na další bojovou akci. A on se může jít bodnout. Jistě, můžu vyplnit ten formulář a zprostit vás lítání. Ale má to háček, který nám pak pořádně zamotá hlavu.“
„Hlava XXII?“ „No ovšem...“

Heller, J., Hlava XX. Praha: Naše vojsko, 1985. přel. Jindra M. Londýn: A Division of Transworld Publishers Ltd., 1975. ISBN 28-135-85 13/34, str. 176

Otázky k textu č. 1:

1. Co je komunikačním záměrem hlavního hrdiny v rozhovoru s doktorem?

- a) vysmát se mu
- b) přesvědčit ho
- c) přimět čtenáře nad smyslem jeho práce
- d) ukázat na neschopnost lékaře

2. Co je komunikačním záměrem lékaře v tomtéž rozhovoru?

- a) pobavit čtenáře
- b) ukázat mu, že to nemá smysl
- c) rozčílit letce
- d) pomoci mu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Text č. 2: Varování: *Alkohol škodí zdraví!*

Otázky k textu č. 2:

- Co z následujícího varování vyplývá?
  - Ten kdo pije, ještě nemusí zemřít?
  - Alkohol obsahuje pro organismus škodlivé látky.
  - Každý večer sklenka, dvě, neuškodí.
  - Léčení je nákladné.
- Jak povzbudit kamaráda, který alkoholu propadl?
  - Je na čase, abys toho nechal.
  - Nevadí ti, že děláš ostudu?
  - Bude to těžké. Zkus nejdřív ambulantní...?
  - Hlavně se nelituj!
- Kde najdete informace k této problematice?
  - ve výročních zprávách vinařské obce
  - v encyklopediích vín
  - na Wikipedii
  - na internetových stránkách psychiatrické kliniky

Text č. 3: A: Sklenici ..... víkem nebo fólií a necháme v temnu a při pokojové teplotě stát asi 5-6 týdnů, aby se zaleželi. Poté můžeme konzumovat, doku se nesní.

B: Utopenci

C: Do vymyté sklenice dáme na dno nakrájenou cibuli, koření, na ni .....naplněné buřty.
Celý obsah zalijeme octem a vodou v poměru 1:1.

D: Buřty .....a vložíme do nich cibuli, feferonku, nakládaný okurek a koření.

E: Oloupeme cibuli, nakrájíme na kolečka, feferonku očistíme a okurky .....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky k textu č.3:

1. Doplňte na vynechaná místa slovesa.
2. Správně logicky seřaďte pracovní postup.

Text č. 4: *Rubikova kostka je mechanický hlavolam, který se stal hitem přelomu 70. a 80. let 20. století, kdy byl vyráběn v milionových sériích. Vynalezl jej v roce 1974 maďarský sochař a architekt Ernő Rubik...*

Celá soustava je propojena pohyblivým mechanismem, který umožňuje libovolnou vrstvu pootočit o násobek 90°. Středky jsou jako jediné z částí nepohyblivé (tzn. zaujmají vůči sobě stále stejnou polohu). Barva středu tím pádem i určuje, jaká má být výsledná barva celé stěny tento střed obsahující...

RUBIC, Arnő. Rubikova kostka. In: [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rubikova_kostka.

Otázky k textu č. 4:

1. Které z následujících tvrzení není pravdivé?
  - a) Rubikova kostka je hlavolam.
  - b) Je založena na mechanických zákonech.
  - c) Středky jsou nejdůležitější, protože se nepohybují.
  - d) Barva středu určí barvu celé stěny.

2. Jak byste pojmenovali jednotlivé odstavce textu?

Text č. 5: *Zločinci se radují, poškození pláčou. Zloději z kauzy H-systém nebudou potrestáni a okradení o celoživotní úspory se nedomohou žádného odškodnění. To je spravedlnost podle prezidenta České republiky. První Klausova amnestie - vyhlášená několik týdnů před koncem jeho prezidentské funkce - svým rozsahem a zejména důsledky šokovala řadu právníků i politiků.*

Amnestie zahlazuje stopy. Ublíží poškozeným. In: [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Zdesena-advokatka-Marvanova-Amnestie-zahlazuje-stopy-ublizi-poskozenym-258342>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky k textu č. 5:

1. Který slohový postup v ukázce převažuje?

- a) úvahový
- b) popisný
- c) výkladový
- d) informační

2. Vymyslete název textu:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

1. Čím se zabývá stylistika?

- a) dorozumívacím procesem
- b) výstavbou textů v různých komunikačních situacích**
- c) využívání mateřského jazyka v psaných projevech
- d) dodržování jazykových norem v psaných i mluvených projevech

2. Co rozumíme termínem *komunikát*?

- a) jakýkoli psaný text
- b) sdělení, které slouží k dosažení nějakého záměru v komunikační oblasti**
- c) mluvený projev produktora
- d) slohový útvar

3. Kdo jsou slohotvorní činitelé?

- a) subjektivní a objektivní okolnosti při vzniku textu**
- b) prostředky, jimiž tvoříme text
- c) mimika autora textu
- e) tematické zaměření textu

4. Vyber správnou odpověď na pojem *slohový postup*?

- a) způsob vyjadřování
- b) princip výstavby sdělení**
- c) styl autora
- d) obsah i forma sdělení

5. Co je základem informačního postupu?

- a) vysvětlit získané informace
- b) konstatovat fakta**
- c) heslovitě vysvětlit text
- d) přesvědčit adresáta o nových informacích

6. Co znamená ve vyprávění retrospektivní kompozice?

- a) vyprávíme o minulosti
- b) řadíme události tak, jak se udály
- c) sledujeme více dějových linií
- d) vyprávíme od konce**

7. Co je nezbytné v popisném postupu?

- a) doplnit text vždy obrázky nebo schémata
- b) logické řazení informací**
- c) konkrétní podstatná jména a slovesa
- d) vysvětlovat příčiny a souvislosti popisovaného předmětu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

8. Co **není** důležité ve výkladu?

- a) objektivnost
- b) vtípnost**
- c) použití fakt
- d) věcná správnost

9. Určete, o jaký slohový postup jde: *Dne 12. 4. 2013 od 12,00 hod. v ulicích Palackého a Merhautova nepůjde elektrický proud.*

- a) vyprávěcí
- b) popisný
- c) informační**
- d) výkladový

Otázky k textu č. 1:

10. Co je komunikačním záměrem hlavního hrdiny v rozhovoru s doktorem?

- a) vysmát se mu
- b) přesvědčit ho**
- c) přimět čtenáře nad smyslem jeho práce
- d) ukázat na neschopnost lékaře

11. Co je komunikačním záměrem lékaře v tomtéž rozhovoru?

- a) pobavit čtenáře
- b) pomoci mu
- c) ukázat mu, že to nemá smysl**
- d) rozčílit letce

Otázky k textu č. 2:

12. Co z následujícího varování vyplývá?

- a) Ten kdo pije, ještě nemusí zemřít?
- b) Alkohol obsahuje pro organismus škodlivé látky.**
- c) Každý večer sklenka, dvě, neuškodí.
- d) Léčení je nákladné.

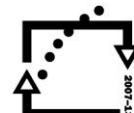
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

13. Jak povzbudit kamaráda, který alkoholu propadl?

- a) Je na čase, abys toho nechal.
- b) Nevadí ti, že děláš ostudu?
- c) **Bude to těžké. Zkus nejdřív ambulantní...?**
- d) Hlavně se nelituj!

14. Kde najdete informace k této problematice?

- a) ve výročních zprávách vinařské obce
- b) v encyklopediích vín
- c) na Wikipedii
- d) **na internetových stránkách psychiatrické kliniky**

Otázky k textu č.3:

15. Doplňte na vynechaná místa slovesa. (přikryjeme, naklademe, vrstvíme, rozřízneme, rozpůlíme)

16. Správně logicky seřadíte pracovní postup: B E D C A

Otázky k textu č. 4:

17. Které z následujících tvrzení **není** pravdivé?

- a) Rubikova kostka je hlavolam.
- b) Je založena na mechanických zákonech.
- c) **Středky jsou nejdůležitější, protože se nepohybují.**
- d) Barva středu určí barvu celé stěny.

18. Jak byste pojmenovali jednotlivé odstavce textu? Autor hlavolamu, Popis hlavolamu

Otázky k textu č. 5:

19. Který slohový postup v ukázce převažuje?

- a) **úvahový**
- b) popisný
- c) výkladový
- d) informační

20. Vymyslete název textu: individuální řešení

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Literatura:

Heller, J., *Hlava XX. Praha: Naše vojsko*. 1985. přel. Jindra M. Londýn: A Division of Transworld Publishers Ltd., 1975. ISBN 28-135-85 13/34, str. 176. Cit. 10-3-2013

RUBIC, Arnö. Rubikova kostka. In: [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Rubikova_kostka,

Amnestie zahlazuje stopy. Ublíží poškozeným. In: [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Zdesena-advokatka-Marvanova-Amnestie-zahlazuje-stopy-ublizi-poskozenym-258342>

Staněk, V., *Praktická stylistika pro střední školy*. Praha: Fortuna. 1994. ISBN. 80-7168-103-2

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY – SA (www.creativecommons.cz).